

Netinkamo elgesio su asmenimis, kuriems atimta laisvė, prevencija Europoje

CPT lankosi laisvės atėmimo vietose, kad įvertintų, kaip yra elgiamasi su asmenimis, iš kurių yra atimta laisvė. Šiai kategorijai priklauso tokios vietos kaip kalėjimai, įstaigos nepilnamečiams, policijos nuovados, imigrantų sulaikymo centrai, psichiatrijos ligoninės, socialinės priežiūros institucijos, ir tt.

CPT delegacijos turi neribojamą teisę lankytis laisvės atėmimo vietose ir judėti jose be apribojimų. Delegacijos nariai kalbasi su asmenimis, iš kurių atimta laisvė, be liudininkų ir laisvai bendrauja su bet kuriuo asmeniu, kuris gali suteikti jiems informacijos.

Po kiekvieno apsilankymo CPT nusiunčia suinteresuotai valstybei išsamią ataskaitą. Šioje ataskaitoje yra CPT išvados, rekomendacijos, komentarai bei prašymai suteikti informaciją. CPT ataskaitoje yra prašymas pateikti išsamų atsakymą dėl ataskaitoje iškeltų klausimų. Šios ataskaitos bei atsakymai yra besitęsiančio dialogo su suinteresuota valstybe dalis.

Pilnas CPT pavadinimas yra „Europos komitetas prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą“. Pavadinimas pabrėžia dvi svarbias ypatybes: visų pirma Komiteto Europos dimensiją bei tai, kad jo kompetencijoje yra ne tik „kankinimai“, bet ir bet koks kitas „nežmoniškas bei žeminantis elgesys ar baudimas“.

Inspektavimų sistema

Inspektavimus atlieka delegacijos, kurias dažniausiai sudaro keletas CPT narių, kuriuos lydi Komiteto sekretoriato nariai, ir, jeigu tai yra būtina, papildomi ekspertai bei vertėjai.

CPT delegacijos vykdo reguliarius inspektavimus (dažniausiai kas ketverius metus), tačiau papildomi neeiliniai („ad hoc“) inspektavimai yra vykdomi, kai tai yra būtina.

Komitetas privalo pranešti valstybei, kurioje ketina atlikti inspektavimą. Po pranešimo, CPT delegacija gali bet kuriuo metu vykti į bet kurią laisvės atėmimo vietą.

Bendradarbiavimas ir konfidencialumas

Bendradarbiavimo ir konfidencialumo principai yra įkūnyti tarptautinėje CPT steigimo sutartyje.

- Bendradarbiavimas su valstybinėmis institucijomis yra Konvencijos pagrindinė nuostata, nes jos tikslas yra ne kaltinti valstybę pažeidimais, o apsaugoti asmenis, iš kurių atimta laisvė.
- CPT darbas taip pat remiasi konfidencialumo principu: Komiteto išvados, ataskaitos bei Vyriausybės atsakymai iš esmės yra konfidencialios. Vis dėlto nemažai informacijos apie CPT darbą yra skelbiama viešai.

Informacijos viešinimas

- Pati valstybė gali paprašyti paskelbti CPT ataskaitą kartu su valstybės atsakomaisiais komentarais į ataskaitą. Iki šiol dauguma valstybių renkasi viešinti šiuos dokumentus.
- Jeigu valstybė atsisako bendradarbiauti ar pagal CPT pateiktas rekomendacijas pagerinti padėtį, Komitetas gali nuspręsti padaryti „viešą pareiškimą“.
- Be to, CPT rengia savo veiklos „Bendrają ataskaitą“ kuri yra skelbiama vieną kartą per metus.

Kas sudaro CPT

- CPT nariai yra nepriklausomi bei nešališki įvairių sričių ekspertai, t.y. teisininkai, gydytojai bei specialistai laisvės atėmimo įstaigų bei policijos sistemos srityse.
- Europos Tarybos Ministrų Komitetas renka po vieną narį nuo kiekvienos Konvencijos dalyvės. Šie nariai veikia savo vardu (t.y. jie neatstovauja savo valstybės). Kad užtikrintų bešališkumą, nacionaliniai nariai nedalyvauja atliekant inspekcijas savo valstybėse.
- CPT sekretoriatas priklauso Europos Tarybos „Žmogaus teisių bei teisės reikalų generaliniam direktoratui“.

Pristatymas

- CPT buvo įsteigtas remiantis Europos Tarybos „Europos konvencija prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą“, kuri įsigaliojo 1989.
- Jo veikla remiasi Europos Žmogaus teisių konvencijos 3 straipsniu, kuriame teigiama: „Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas“.
- CPT nėra tyrimo institucija, tačiau ji imasi neteisminių prevencinių priemonių siekdama apsaugoti asmenis, kuriems yra atimta laisvė, nuo kankinimų bei kitokio netinkamo elgesio. Tokiu būdu komiteto darbas papildo teisminį Europos žmogaus teisių teismo darbą.

Ratifikavimas

- Konvenciją yra ratifikavusios 47 valstybės, Europos Tarybos narės.
- Prie Konvencijos gali prisijungti bet kuri Europos Tarybos valstybė narė. Europos Tarybos Ministrų Komitetui yra suteikiama teisė pakviesti bet kurią valstybę, nesančią Organizacijos nare, prisijungti prie Konvencijos.

Papildoma informacija

- CPT inspektavimų ataskaitas, valstybės atsakymus, viešus pareiškimus bei bendrąsias ataskaitas galima rasti CPT tinklapyje (www.cpt.coe.int).
- CPT yra įdiegusi elgesio su asmenimis, iš kurių atimta laisvė, standartus. Šių standartų santrauka yra paskelbta brošiūroje „CPT standartai“. [CPT/Inf/E (2002) 1].
- Daugiau informacijos apie CPT mandatą bei darbo metodus rasite „Europos konvencijoje prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą“ bei jos „Aiškinamajame raporte“ [CPT/Inf/C (2002) 1].

Papildomą informaciją:

Secretariat of the CPT
Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
Prancūzija

Svetainė: www.cpt.coe.int
El. paštas: cptdoc@coe.int
Tel.: +33 (0)3 88 41 39 39
Faksas: +33 (0)3 88 41 27 72

EUROPOS TARYBA

**Europos komitetas
prieš kankinimą ir kitokį žiaurų,
nežmonišką ar žeminantį
elgesį ir baudimą (CPT)**

Apie CPT trumpai

Rugsėjo mėn., 2010 m. Strasbūras
Viršelio nuotrauka: © Europos Taryba

CPT/Inf/E (2010) 1
Lietuviškai / Lithuanian / Lituaien